

מדינת ישראל

משרד החינוך

**אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית מנהל אגף
היערכות לשעת חירום**

תרגיל התגוננות

ארצי

במוסדות החינוך

י ר י ט י ל י ם

ה' אדר תשע"ח

20 בפברואר 2018

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

28 ספטמבר 2017
ט בתשרי, התשע"ח
מס' סימוכין: 2000-1023-2017-0016806

הנדון: תרגיל התגוננות ארצי במוסדות החינוך לשנה"ל תשע"ח – הנחיות משרד החינוך

1. כללי

- א. תרגיל התגוננות ארצי בכל מוסדות החינוך וגני הילדים בארץ, יערך בתאריך: 20 בפברואר 2018, ה' באדר תשע"ח, יום שלישי, בין השעות 10:05 עד 12:30.
- ב. **התרחיש לתרגיל** - ירי טילים ברחבי הארץ בזמן הלימודים כאשר התלמידים בכיתות.
- ג. האות והסימן לתחילת התרגיל ע"י הכרזה של מנהל המוסד החינוכי (ראה סעיף 4).
- ד. ע"פ תכנית התרגילים השנתית של פיקוד העורף לא תתקיים צפירה ארצית בתרגיל מוס"ח שבנדון.
- ה. מועד התרגיל פורסם בחוזר מנכ"ל בחודש מאי 2017 **5.4-1**.
- ו. אין לתכנן ביום התרגיל כל טיול או פעילות חוץ בית ספרית **למעט** פעילות של שבוע גדני"ע, מסע ישראלי ומסע על חומותיך - באחריות מנהל חברה ונוער.
- ז. שחרור השתתפות של חריגים מהתרגיל – באחריות המחוז.
- ח. בתי ספר ששחררו, ישלימו את התרגיל בעיתוי ובהנחיות כפי שייקבעו ע"י המחוז.

2. תרגולים נוספים - בשבוע בו יערך תרגיל התגוננות הארצי, בין התאריכים ג'ז' באדר תשע"ח, 18-22.2.2018 יתקיימו 3 תרגולים נוספים:

א. תרגול למידה מרחוק במחוזות

1) רצ"ב קישורית לנוהל התרגיל של מינהל תקשוב המפרט את לוי"ז הגאנט ותחומי האחריות.
http://sites.education.gov.il/cloud/home/Lemida_Merahok/Documents/hoveret_anchayot_TARGIL.pdf

ב. תרגול צוות/מטה לחירום בית ספרי (צל"ח).

- 1) כל מנהל נדרש לתרגל את הצל"ח הבית ספרי ולהיערך ע"פ תדריך ההקמה שפ"י.
http://meyda.education.gov.il/files/bitachon/hakamat_zelah.pdf
- 2) שילוב ותרגול הצל"ח במסגרת התרגיל הינה **חובה**.
- 3) עיתוי - כלקח מתרגילים קודמים תהיינה שתי אפשרויות לעיתוי התרגיל ע"פ החלטת המחוז:
- ביום התרגיל 20 בפברואר 2018 - לפני תרגיל ההתגוננות או מיד לאחריו.
 - תרגול הצל"ח באחד מימי השבוע 18-22.2.2018 בעיתוי שייקבע ע"י המנהל/ת.
- 4) לקראת התרגיל יפורסמו הנחיות של אגף שפ"י אשר יפרטו את אופן התרגול והסימולציה לצל"ח.

ג. הפעלת בני נוער כמתנדבים בעת חירום

- 1) תתקיים "הפעלת בני נוער מתנדבים", שבמסגרתה יעסקו תלמידי התיכון בתכנים הקשורים למעורבות חברתית/התנדבות ולסיוע לקהילה בשעת חירום.
- 2) מינהל חברה ונוער יפיץ מסמך המפרט את המתכונת, גאנט ותחומי האחריות – עד רמת רכזי המעורבות החברתית הבית ספרי ולמורים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

3. מטרות התרגיל

- א. שיפור מוכנות מערכת החינוך לתרחיש ירי טילים.
- ב. הטמעת ההנחיות להתגוננות "הכי מוגן שיש" וזמני ההתרעה לפי אזורים.
- ג. הטמעת ההנחיה - **משך האזעקה = פרק זמן ההגעה למרחב המוגן**.
- ד. **הידוק שיתוף הפעולה** בין גורמי משרד החינוך ופקע"ר, רשויות מקומיות ושאר גורמי הביטחון **בשלב ההכנות ובתרגיל**.

4. לוח התרגיל

- א. 08:15 - 09:45 - תרגיל סימולציה לצל"ח ירי טילים – אפשרות א'.
- ב. **10:05** - הכרזת מנהל המוסד החינוכי כאות וסימן לתחילת התרגיל – **בזמן שהתלמידים ימצאו בכיתות**.
"תרגיל תרגיל, יש להכנס למרחב המוגן, תרגיל" מס' פעמים.
- ג. 10:05 - 10:15 - כניסה למרחב "הכי מוגן שיש".
- ד. 10:15 - 10:30 - ביצוע בדיקת נוכחות ודיווח למנהל מכל הכיתות.
- ה. 10:30 - 11:30 - ביצוע **שהייה ממושכת** ופעילות "הפגה פדגוגית" במרחב המוגן.
- ו. 11:30 - 12:00 - סיום התרגיל, חזרה לכיתות, וסיכום ברמה הכיתתית.
- ז. 12:00 - 12:30 - סיכום תרגיל ברמת בית הספר.
- ח. 13:00 - 14:45 - תרגיל סימולציה לצל"ח ירי טילים אינטנסיבי – אפשרות ב'.

****גני ילדים ומסגרות חינוך מיוחד – יבצעו תרגול והפגה עד השעה 11:00.**
****תרגול תלמידי הפנימיות בשעות הערב, ע"פ הנחיות אגף הביטחון במינהל ההתיישבות.**

****שהייה ממושכת ושעת הפגה בתרגיל מוס"ח נועדה לתרגל בעיקר את צוותי ההוראה, כיצד מתמודדים עם הילדים במקלטים / מרחבים ממוגנים לאורך זמן, ולכן הוקצתה לכך שעה תמימה, במיוחד לאור התרחישים הצפויים לנו - ירי טילים בהיקף נרחב ולאורך זמן (היכן שקיימת מערכת אזורר וסינון, יש להפעילה ע"י אחד מסגלי ההוראה שעבר הדרכה-פירוט על כך בהמשך).**

5. השיטה הטמעת ההנחיות והיערכות לחירום

- א. קיום כנסי קב"טים והשתלמויות לרכזי הביטחון הבית ספריים לקראת התרגיל.
- ב. ביצוע תרגילי הדגמה ברשויות ופרסום הנחיות על ידי קב"טי מוס"ח ברשויות המקומיות - פעילות חובה.
- ג. תלמידים עם צרכים מיוחדים - קיום השתלמויות מקצועיות מחוזיות **במוסד של חינוך מיוחד** בו ייקחו חלק גם כלל המפקחות על החינוך המיוחד- מומלץ לשלב זאת באחד מתרגילי ההדגמה הרשתיים.
- ד. ביצוע כנסי מנהלות גן רשותיים בהובלת קב"טי מוס"ח, כל אחד בגזרתו.
- ה. הדרכה ותרגול מכין בשלבים ובאופן מדורג בין הכיתות לכלל התלמידים וסגל המוסד החינוכי על ידי רכזי הביטחון הבית ספריים בסיוע קב"טי מוס"ח.
- ו. סיוע בהדרכת מאלש"ח לפי צורך ע"י מחוזות פקע"ר לפי צורך ודרישת הרשויות ומנהלי בתי הספר.
- ז. סיוע בפתרונות לתכנית "הכי מוגן שיש" ע"י מהנדסי פקע"ר לפי צורך ודרישת הרשויות ומנהלי בתי הספר.
- ח. מיפוי המרחבים המוגנים בכל מוס"ח ברמת הרשות המקומית/מכלול חינוך/מחוזית.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

- ט. בקיאות בנוהל שחרור תלמידים מהמוסד במצבי חירום (נספח ג').
- י. שימוש דו תכליתי במקלט - הטמעת ההנחיות והכללים (נספח ד').
- יא. מערכות סינון ואוורור- לימוד והפעלת המערכת כאמצעי המאפשר שהייה ארוכה במרחב המוגן (נספח ה').
- "מערכת אוורור וסינון אוויר המותקנת במרחב המוגן מיועדת לאספקת אוויר לנשימה ובו בזמן נותנת מענה גם מפני חדירת הדף. בכך מאפשרת שהייה ממושכת במרחב המוגן בחירום.
- מסנן האב"כ מיועד למענה לאירועים בלתי קונבנציונאליים בלבד."

6. גאנט הכנות לתרגיל

א. פעולות ההכנה ברמת הרשות / קב"ט המוס"ח

1) תרגיל הדגמה רשותי/השתלמות מקצועית

- א) בכל רשות מקומית יבוצע **תרגיל הדגמה** לפני מועד התרגיל הארצי **על פי החלטת הקב"ט המחוזי**.
- ב) תרגיל ההדגמה הרשותי הינו **חובה** ולמעשה מהווה את השלב ההכנה הכי חשוב לקראת התרגיל.
- ג) **מטרת התרגיל ההדגמה** - "יישור קו, סגירת קצוות" ופערים מקצועיים לקראת התרגיל ברמת הרשות המקומית. (רצוי לחלק חומר כתוב לכל משתתף).
- ד) ניתן **לאחד** תרגיל הדגמה למס' רשויות ע"פ החלטת המחוז.
- ה) **עיתוי** † **מפתיחת שנה"ל הרלוונטית** ועד מועד התרגיל.
- ו) **משתתפים:**

1) מנהלי בתי ספר, רכזי הביטחון וקב"טי מוס"ח רשותיים בדגש על **בעלי תפקידים חדשים**.

2) **רכזי הביטחון וקב"טי מוס"ח** מרשויות קטנות/שכנות.

3) גורמי הביטחון וההצלה באותה רשות ומחוז פיקוד העורף.

ז) תרגילי ההדגמה יהיו זהים לתרחיש התרגיל הארצי.

ח) לכל תרגיל יש למנות **אחראי בטיחות** מסגל בית הספר או קב"ט מוס"ח רשותי.

2) מאמץ לגיוס מתנדבים ועובדי רשות לבקרה בתיאום עם מחוז פקע"ר.

3) עדכון ושיתוף מנהל אגף/מחלקת החינוך בכל תהליך ההכנות ורתימתו למאמץ ההכנות בדגש על גיוס מתנדבים ועובדי רשות לבקרה.

4) סיוע למנהלת הגן בהכנת גני הילדים

א) יש לקיים כנסי מנהלות גן רשותיים (ובלבד שכל מנהלת גן תתוודך).

ב) לוודא שכל מנהלת גן קיבלה את האיגרת להורים וההנחיות של המשרד לקראת התרגיל ולוודא שהן נערכות בהתאם.

ג) יש להנחות ולסייע למנהלת הגן בהכנת המרחב המוגן, בהפעלה ובתרגול מערכת האוורור והסינון.

ד) קיימת האפשרות לסיוע תקציבי לרשויות עבור **מחסן נייד לציוד בגן ילדים** בתקנה 04.

5) פעולות הכנה ברמת בתי הספר שבאחריות מנהל/ת בית הספר

1) בניית תכנית "הכי מוגן שיש" מוסדית בהתאם לעקרונות בנספח ב'.

2) תדרוך ורענון נהלי "הכי מוגן שיש", **לסגל ההוראה** במסגרת "חדר מורים"

3) תדרוך והסברה לתלמידי בתי הספר **על ידי סגל ההוראה** לקראת התרגיל, ואופן השתתפותם **עד שבוע ימים לפני התרגיל**.

4) **בדיקת היערכות ומוכנות בית הספר לחירום על ידי הנהלת בית הספר בשילוב הפיקוח הפדגוגי** וקב"ט מוס"ח רשותי בדגש על הנושאים הבאים:

א) בדיקת הימצאות ערכת "הפגה פדגוגית" לכל שכבת גיל.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

- (ב) הימצאות רשימת שמות של כל כיתה במקלט המיועד לה.
- (ג) כשירות וניקיון המקלטים / מרחבים מוגנים כולל פתחי יציאות החירום.
- (ד) מצאי ותקינות ציוד החירום.
- (ה) לימוד נוהל שחרור תלמידים במצב חירום (נספח ג')
- (ו) לימוד ההנחיות למקלט דו תכליתי (נספח ד')
- (ז) לימוד ותרגול הפעלת מערכות סינון ואוורור (נספח ה')
- (ח) הכנת הצל"ח והצוותים לחירום (כפי שצוין בסעיף שלעיל 2.ב.)

ב. פעילות הכנה בגני ילדים שבאחריות מנהלת הגן

- (1) השתתפות בכנס הרשותי וקבלת חומר לתרגיל מהקב"ט (איגרת להורים והנחיות של המשרד).
- (2) כל מנהלת גן תבצע תרגיל מקדים עד שבוע לפני מועד התרגיל הארצי- מומלץ שקב"ט מוס"ח רשותי ישתתף בתרגיל המקדים.
- (3) הנחיות להיערכות ומבנה התרגיל בגני הילדים (ראה נספח א').
- (4) הפיקוח הפדגוגי על גני הילדים יעביר תדריכים לגנות בנושאי הרגעה, הפגת מתחים, אופן ההסברה וביצוע ההפגה- מומלץ לשלב זאת במסגרת כנסי מנהלות הגן הרשותיים.
- (5) כחודשיים לפני התרגיל תישלח איגרת למפקחות על הגנים על ידי אגף הביטחון והמינהל הפדגוגי, ובאמצעותן יישלח למנהלות הגן.
- (6) לימוד נוהל שחרור תלמידים במצב חירום (נספח ג').
- (7) לימוד ההנחיות למקלט דו תכליתי (נספח ד').
- (8) לימוד ותרגול הפעלת מערכות סינון ואוורור (נספח ה').

ג. פעילות הכנה במסגרות החינוך המיוחד

- (1) ללמוד את נוהל 16 בחוזר מנכ"ל שעת חירום ולהיערך בהתאם בדגש על בניית צוותי החירום.
[נוהל 16](#): הפעלת מוסדות החינוך המיוחד במצבי חירום
- (2) ללמוד את הנחיות של פיקוד העורף לבעלי צרכים מיוחדים
<http://www.oref.org.il/11120-he/Pakar.aspx>
- (3) ללמוד את הנחיות ההתגוננות בפישוט לשוני לבעלי צרכים מיוחדים
- (4) לנתח את האתגרים בבית הספר והשיקולים לתכנון "הכי מוגן שיש" - לשם כך, מומלץ לצפות בסרטון שמסביר מהם האתגרים במסגרת חינוך מיוחד הכי מוגן שיש ביה"ס חצב – ראשון לציון.
<https://www.youtube.com/watch?v=49mw3m-teoM&feature=youtu.be>
- (5) בהתאם לחומר שלעיל, המנהל יחד עם קב"ט מוס"ח הרשותי יכין "תכנית הכי מוגן שיש" לכל בית ספר בהתאם לרמת המוגבלויות תוך ניתוח הנגישות למרחבים ממוגנים.
- (6) רצ"ב מסמך תכנון, ארגון ותרגול של המוסד לכניסה למקלט/למרחב המוגן.

הנחיות התגוננות ירי
וני - פיקוד העורף.pdf

נספח לנוהל 16.doc

- (7) הפיקוח הפדגוגי על החינוך המיוחד, יפיץ למנהליות דגשים בנושאי הרגעה, הפגת מתחים, אופן ההסברה והנחיות לתרגול וביצוע ההפגה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

- 8) כחודשיים לפני התרגיל **תישלה איגרת** למפקחות על החינוך על ידי אגף הביטחון ואגף לחינוך מיוחד, ובאמצעותן יישלח למנהל/ות בתי הספר.
- 9) יש לבצע מספר תרגילים במהלך חודש ינואר בשלבים, כל כיתה בנפרד, ולאחר מכן כל המוסד.

ד. תרגול תלמידי הפנימיות בשעות הערב

- 1) כל פנימייה תתרגל ירי טילים בשעות הערב בהתאם למסמך הנחיות ייעודי של אגף הביטחון מנהל התיישבותי שיופץ לקראת התרגיל.
- 2) חניכי וסגל הפנימיות יתרגלו כניסה למרחב המוגן בעת ירי טילים, כשהחניכים בזמנם החופשי מחוץ או בתוך המבנים.
- 3) יש לציין, כי תרגיל מוס"ח בפנימיות בשעות הערב מורכב מאוד, בשל העובדה שהפנימייה/כפר מתנהלים כיישובים לכל דבר, ולכן נדרשת היערכות מתאימה של מטה החירום של הכפר/פנימייה.

7. הוראות בטיחות כניסה למקלטים / מרחבים מוגנים

- א. יש לוודא שכל התלמידים והילדים יהיו **בכיתות/מבנים** בשעה 10:05.
- ב. **נא לתת דגש ומשנה תוקף לסוגיית הבטיחות:**
- 1) על מנהל המוסד להקפיד בתרגיל על **כניסה זהירה ובטוחה** למקלטים ולמרחבים המוגנים.
- 2) באחריות המנהל למנות אחראי בטיחות בית ספרי לתרגיל.
- 3) יש להקפיד כי הכניסה למרחבים המוגנים תבצע **במהירות אך לא בריצה**.
- 4) יש להציב סגל הוראה בכל המקומות המסוכנים, כגון פתחים ודלתות, המהווים **"צוואר בקבוק"**.
- 5) יש לפנות מנתיבי הכניסה למרחבים המוגנים / מקלטים ציוד או חפצים, העלולים להוות סיכון בטיחותי לתלמידים בעת התרגיל.
- 6) סגל ההוראה יימצא בכל שלבי התרגול **ובצמוד לכיתות שלהם**.
- 7) סריקות על ידי צוות סורקים יבוצעו **בהליכה** מסודרת **ולא בריצה** ובהתאם לנהלים.

ג. **נגישות לתלמידים צרכים מיוחדים** – ניתוח נתיבי הנגישות למרחבים המוגנים לבל יהוו מכשול ותקלה בזמן התרגיל.

ד. מזג אוויר

- 1) פירוט והרחבה בנספח ח בטיחות
- 2) אם יתכן מזג אוויר חריג – יינתנו דגשים הנחיות ספציפיות מסי' ימים לקראת התרגיל ע"י הח"מ.

8. הנחיות נוספות ומסמכים משלימים יפורסמו בנפרד

- 1) איגרת להורים תופץ באמצעות מנהלי בתי הספר עד חודש לפני התרגיל (במס' שפות).
- 2) איגרת למנהל בית הספר, למפקחות על הגנים ועל החינוך המיוחד - יופצו עד חודשיים לפני התרגיל.
- 3) גאנט הכנות לתרגיל יופץ עד נובמבר 2017.

9. בקרה בתרגיל

- א. תהליך ההכנות, ביצוע וסיכום הבקרה באחריות מחוז פקע"ר בתיאום ובשיתוף מחוז משרד החינוך הרלוונטי.
- ב. בתרגיל הנ"ל, תשולב בקרה גם באשכולות גנים ובמסגרות חני"מ.
- ג. דף בקרה והנחיות לבקרים (מטרת הבקרה, לוי"ז ושאלון בקרה) – **יהיה באמצעות אפליקציה/יופץ בנפרד**.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

ד. הכנות ודגשים לביצוע הבקרה

- (1) הנחיות וגאנט הכנה ולו"ז תדריכים לבקרה יפורסמו ע"י פקע"ר .
- (2) השתתפות קב"טי מוס"ח ברשויות המקומיות בתדריכי הבקרה.
- (3) **איסוף דפי הבקר** † בשיתוף פעולה פקע"ר - קב"ט מוס"ח רשותי.
- (4) מוסדות שלא יעברו את **הציון 70** – יחויבו לבצע תרגול מלא נוסף בעיתוני ובמתכונת שתיקבע ע"י המחוז.

ה. הבקרה בתרגיל תתבצע באחריות פיקוד העורף, ותכלול את הגופים הבאים:

- (1) מאלש"חיות של פיקוד העורף.
- (2) מורות חיילות ומורים חיילים.
- (3) סגל סדיר של פיקוד העורף.
- (4) מתנדבי משמר אזרחי, רב"שים/רבש"צים.
- (5) מפקחי משרד החינוך.
- (6) מתנדבים מהרשות מקומית וארגונים שונים.

10. סיכום התרגיל

סיכום התרגיל יבוצע ברמות השונות כמפורט מטה:

- (1) **ברמת בית הספר** - ביום התרגיל.
- (2) **ברמת הרשות המקומית** - תוך שבועיים מסיום התרגיל.
- (3) **ברמת המחוז** - פקע"ר ומשרד החינוך – במהלך **חודש מרץ – אפריל 2018**.
-- להשתלב בסיכום המחוזי של פקע"ר ולנתח ביחד את נתוני הבקרה ובתי ספר שלא עברו ציון 70.
- (4) **ברמה הארצית** – פקע"ר ומשרד החינוך – במהלך **חודש מאי 2018**.

בכבוד רב,
שאלתיאל רם
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

נספחים

- נספח א' - הנחיות משלימות לגני הילדים.
- נספח ב' - סדר פעולות בעת ירי טילים בהפסקה ובכיתות, קרוואנים ודגשים להיערכות הבית ספרית (כולל צוותי החירום וציוד חירום)
- נספח ג' - שחרור תלמידים מהמוסד החינוכי במצב חירום – נוהל
- נספח ד' - שימוש דו תכליתי במקלט המוסדי- הנחיות
- נספח ה' - מערכות סינון ואוורור - הנחיות
- נספח ו' - הוראות בטיחות לתרגיל

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום
נספח - א'

היערכות ולו"ז תרגיל התגוננות ארצי בגני הילדים

1. קיומו של התרגיל הוא נקודת שיא בהיערכות הגנים למצבי החירום השונים.
2. התרגיל יבוצע במתווה של ירי רקטות וטילים בזמן שהילדים **יימצאו במבנה הגן**.
3. **המפקחות על גני הילדים מתבקשות לוודא ביצוע כל ההנחיות המפורטות מטה**, ולסייע למנהלות הגן בהכנות, ולהעביר תדריכים לגננות בנושאי הרגעה, הפגת מתחים, אופן ההסברה **וביצוע ההפגה** - מומלץ לשלב זאת במסגרת כנסי הגננות המתבצעים על ידי קב"טי מוס"ח הרשותיים.
4. **פעולות ההכנה בגני ילדים לקראת התרגיל ע"י מנהלת הגן**
 - א. להכיר את חוזר המנכ"ל - פרק החירום (קיים חוזר חדש-עז/3(ב) מנובמבר 2016).
קישור: גן הילדים - היערכות לשעת חירום/ למצבי חירום
 - ב. לדעת את זמני ההתרעה והנחיות ההתגוננות "**הכי מוגן שיש**", במפת ההתגוננות
 - ג. (כל אזור על פי הזמן העומד לרשותו) <http://www.oref.org.il/1096-he/Pakar.aspx>
 - ד. חשוב לדעת, כי משך האזעקה = פרק זמן ההגעה למרחב המוגן.
 - ה. להסביר לילדים את מהות התרגיל, ואופן ביצועו בשלבים **כחודש** לפני מועד התרגיל הארצי.
 - ו. לבצע תרגיל מקדים עד שבוע לפני מועד התרגיל הארצי ❖ רצוי שקב"ט המוס"ח יהיה נוכח, ויחנך את מנהלת הגן.
5. **הכנת המרחב המוגן, ציוד החירום ועדכון הרשימות**
 - א. פינוי חדר הביטחון (מקלט, מרחב מוגן) מכל הציוד והחפצים הקיימים בתוכו.
 - ב. לימוד ותרגול הפעלת מערכת הסינון - הרחבה בנספח ה'.
 - 1) יש לבצע רענון ותרגול בסיוע קב"ט מוס"ח וצפייה בסרטון הפעלת מערכת אוורור וסינון. **קישור לסרטון הדרכה - לחץ כאן** - (אם הקובץ לא ייפתח. הוא יפתח דרך גוגל/בסמארטפון)
 - 2) לוודא שיש הוראות הפעלה ליד המערכת.
 - 3) במידה ויש פערי ידע ותקלות, יש לפנות אל החברה - הטלפון לשירות מופיע ליד מערכת.
 - 4) לוודא שיש מחיצה ע"פ תקנות הג"א - ראה נספח ה'.
 - ג. **יש לעדכן את תיק הנתונים בגן הכולל:** (בהתאם להנחיות שנשלחו לקראת פתיחת שנה"ל)
 - 1) פרטי הגן.
 - 2) רשימת טלפונים של גורמי החירום ברשות.
 - 3) רשימת הילדים כולל מספרי טלפונים של ההורים.
 - 4) רשימת הורים מתנדבים מתגברים.
 - 5) **מיקום ודו"ח תקינות ציוד החירום** ❖ עזרה ראשונה + כיבוי.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

6. לוח זמנים ומבנה התרגיל בגני הילדים

10:05 הכרזת מנהלת הגן כאות וסימן לתחילת התרגיל * הילדים יהיו בתוך מבנה הגן.
" תרגיל תרגיל , יש להכנס למרחב המוגן , תרגיל "

10:05 - 10:15 * כניסה למרחב "הכי מוגן שיש" / למרחב המוגן.

10:20 - 10:30 ביצוע בדיקת נוכחות.

10:20 - 11:00 ביצוע פעילות "הפגה" לילדים.

* בגן הילדים, שאין בו מרחב מוגן / חדר ביטחון, יש לשבת על הרצפה, צמוד לקיר פנימי מתחת לקו גובה החלונות, ולהתרחק מפתחים וחלונות.

8. דגשים לביצוע התרגיל

- א. יש לתרגל הכנסת הילדים מהר ככל האפשר ובזהירות מרבית אל תוך המרחב המוגן.
- ב. יש להיערך מבעוד מועד לפעילות הפגה במרחב המוגן (משחקים עם הילדים וכדומה).
- ג. אנו מבקשים את השתתפותן של כל המנהלות והסייעות **המחליפות** בביצוע התרגיל.
- ד. אנו ממליצים **לשלב הורים** בתרגילים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום
נספח - ב'

היערכות לירי טילים בבית הספר (בכיתות/בהפסקה/בקרוואנים)

סדר פעולות ירי טילים כשהתלמידים בכיתות

קודם כל, הכי חשוב לדעת - משך האזעקה = פרק זמן ההגעה למרחב המוגן.

- א. עם הישמע אזעקה במערכת הצפירה הארצית ו/או הכריזה הבית-ספרית ו/או על פי הנחייה של בעל תפקיד מסגל בית הספר - כניסה למרחב "הכי מוגן שיש", שנקבע בבית הספר בתוך זמן ההתראה העומד לרשותו באזור שבו הוא נמצא ובהתאם למפת ההתגוננות החדשה, על פי סדר העדיפויות הזה: מקלט, מרחב מוגן תקני, חדר מדרגות, שכיבה בפינה פנימית של החדר מתחת לקו הגובה של החלונות, שכיבה על הקרקע עם הפנים לרצפה, והגנה על הראש באמצעות הידיים.
- ב. הוצאת הכיתות על פי הסדר שנקבע למקלט / למרחב "הכי מוגן שיש".
שלב התארגנות במרחב המוגן ואיתור נעדרים וסיוע לנפגעים
- ג. ארגון הכיתות בישיבה בתוך המקלט / המרחב המוגן.
- ד. נעילת הדלתות והחלונות במקלט / במרחב המוגן.
- ה. בדיקת נוכחות לאיתור תלמידים נעדרים.
- ו. בחלוף הסכנה, שליחת צוותי החירום למקומותיהם בהתאם לצורך.
- ז. ביצוע סריקות לאיתור תלמידים וסגלי הוראה בחצר, מגרשי המשחקים, חדרי שירותים או בכיתות ריקות והפנייתם למקלט/למרחב המוגן הכיתתי.
- ח. סיוע של צוות עזרה ראשונה.
- ט. הפגה = חלוקת חומר להפעלת התלמידים בתוך המקלט / המרחב המוגן.
- י. דיווח לקב"ט הרשות המקומית על מצב התלמידים במוסד.
- יא. מתן אות הרגעה מוסכם.
- יב. חזרה בצורה מסודרת לכיתות.
- יג. קבלת הנחיות להמשך קיום הלימודים.

רצ"ב העקרונות להכנת המוסד החינוכי לירי טילים – הכי "מוגן שיש"
נספח ה' לנוהל 4 מתוך חוזר מנכ"ל שעי"ח

נספח ה לנוהל 4
בשעת הלימודים.doc

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

סדר פעולות ירי טילים כשהתלמידים בהפסקה

- א. עם הישמע אזעקה במערכת הצפירה הארצית ו/או הכריזה הבית-ספרית ו/או על פי הנחייה של בעל תפקיד מסגל בית הספר - ככלל, כניסה למרחב "הכי מוגן שיש", שנקבע לכל תלמיד / סגל הוראה בבית הספר בתוך זמן ההתראה העומד לרשותו בהתאם למפת ההתגוננות.
- ב. אם אין אפשרות להגיע בזמן ההתראה למרחב המוגן הקבוע של הכיתה - יש לבצע "הכי מוגן שיש" הקרוב והזמין ביותר על פי **סדר העדיפויות הבא**: מקלט, מרחב מוגן תקני, חדר מדרגות, שכיבה בפינה פנימית של החדר מתחת לקו הגובה של החלונות, שכיבה על הקרקע עם הפנים לרצפה, והגנה על הראש באמצעות הידיים.
- ג. לאחר 10 דקות ו/או על פי הנחייה של מנהל/ת בית הספר יש לוודא שכל התלמידים וסגלי ההוראה יחזרו/ייכנסו למרחב המוגן הקבוע של הכיתה ע"פ **התכנית המקורית** כדי שיימנע עומס רב במקום מסוים ועודף מקום במקום אחר ולאפשר שליטה טובה יותר בתלמידים.
- שלב התארגנות במרחב המוגן ואיתור נעדרים וסיוע לנפגעים**
- ד. ארגון הכיתות בישיבה בתוך המקלט/המרחב המוגן ובדיקת נוכחות.
- ה. נעילת הדלתות והחלונות במקלט/במרחב המוגן.
- ו. בדיקת נוכחות של התלמידים ע"י המחנך בהתאם לתכנית המיגון הכיתתית.
- ז. דיווח המורים למנהל/ת ולרכזי שכבה ולרכז/ת הביטחון על תלמידים נעדרים.
- ח. בחלוף הסכנה, שליחת צוותי החירום למקומותיהם בהתאם לצורך.
- ט. ביצוע סריקות לאיתור תלמידים וסגלי הוראה בחצר, מגרשי המשחקים, חדרי שירותים או בכיתות ריקות והפנייתם למקלט/למרחב המוגן הכיתתי.
- י. סיוע של צוות עזרה ראשונה.
- יא. הפגה - חלוקת חומר להפעלת התלמידים בתוך המקלט / המרחב המוגן.
- יב. דיווח לקב"ט הרשות המקומית על מצב התלמידים במוסד.
- יג. מתן אות הרגעה מוסכם.
- יד. חזרה בצורה מסודרת לכיתות ו/או לביתם.
- טו. קבלת הנחיות להמשך קיום הלימודים.

רצ"ב העקרונות להכנת המוסד החינוכי לירי טילים בהפסקה

נספח ו' לנוהל 4 מתוך חוזר מנכ"ל שע"ח

נספח ו' - ירי טילים
בהפסקה.doc

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

הנחיות התגוננות למוס"ח במבנה קרוואנים בתרחיש ירי פתע

בעת הכרזת מצב חירום

- א. ככלל, מרגע הכרזת מצב חירום, יש להורות על הפסקת הלימודים בקרוואנים באופן מיידי, ומציאת פיתרון חלופי מתאים ברשות המקומית עם מיגון.
- ב. לאחר מכן, באחריות הרשות המקומית לקיים הערכת מצב מיוחדת עם גורמי פקע"ר הרלוונטיים לגבי המשך קיום הלימודים במוסדות הללו.

בעת ירי טילים פתע

במידה ויש התקפת פתע של ירי טילים באזור, יש לפעול על פי ההנחיות הבאות:

- ג. עם הישמע אזעקה במערכת הצפירה הארצית, להיכנס למרחב "הכי מוגן שיש", בהתאם לפרק זמן ההתראה העומד לרשותך באזור בו אתה נמצא.
- ד. בעת שהייה בקרוואן - במידה וזמן ההתרעה אינו מאפשר לבצע "הכי מוגן שיש", יש לשכב במרכז הכיתה/הקרוואן, ולהגן על הראש באמצעות הידיים, ולהתרחק מפתחים ומחלונות.
- ה. בעת שהייה בחוץ - אם אין מבנה בקרבת מקום, או אם נמצאים בשטח פתוח, יש לשכב על הקרקע, ולהגן על הראש באמצעות הידיים.
- ו. לאחר 10 דקות ובאישור קב"ט המוס"ח, יש לפנות את הילדים למקום חלופי, למרחב מוגן העונה לדרישות "הכי מוגן שיש".
- ז. ביצוע סריקות לאיתור תלמידים בחדרי שירותים או בכיתות ריקות וכו'.
- ח. בדיקת נוכחות.
- ט. הוצאת הכיתות/הילדים על פי הסדר לאתר חלופי עם מיגון תקני או לביתם.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

דגשים להיערכות הבית ספרית

- א. בניית תכנית הכי מוגן שיש בית ספרית שתפורסם לכל סגל ההוראה כולל ממלאי מקום.
 ב. להלן סכימה/פורמט ודוגמא.

מס'ד	מרחב מוגן	שלט זיהוי מוסכם	קיבולת	כיתה (אם/ספח)	מחנך/מורה	אחראי מרחב מוגן
1	כיתת מדעים	110/אדום	100	א' 1	המורה רינה	המורה יעל
				א' 2	המורה צילה	
				כיתה בשיעור א"ג	מורה לא"ג	
2	מסדרון אומנות	200/צהוב	30	ד' 2	המורה צבי	המורה צבי
3	מדרגות	300/כחול	30	ה' 2	המורה אורה	המורה אורה
4	חדר מחשבים	400/ירוק	45	ג' 1	המורה שאול	המורה שאול
5	מקלט ורוד	500/תכלת	150	ב' 1	המורה יאיר	רכז/ת שכבה תמר
				ב' 2	המורה שירה	
				ב' 3	המורה אביטל	
				כיתה ו' הקבצה א' אנגלית	מורה לאנגלית	
				כיתה ו' הקבצה ב' מתמטיקה	מורה למתמטיקה	
			355			

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

ג. ציוד במקלט / מרחב מוגן

(1) בכל מקלט / מרחב מוגן תקני מחויב להימצא **ציוד לחירום** כמפורט בחוזר מנכ"ל לשעת חירום שבתוקף.

נספח י: תקן ציוד למקלט/למרחב מוגן בגודל של עד 50 מ"ר ע"פ חוק ותקן הג"א

(2) **יש לוודא שבכל מקלט / מרחב מוגן תקני תמצאנה:**

(א) רשימות שמיות של כל התלמידים המשובצים לאותו מקלט / מרחב מוגן.

(ב) תכנית "הפגה פדגוגית" לכל כיתה המשובצת במקלט / במרחב המוגן.

(ג) **תכנית "הפגה פדגוגית"**

(1) בכל בית ספר ולכל כיתה יש להכין תכנית "הפגה פדגוגית" מותאמת לכל שכבת גיל.

(2) יש למנות בכל בית ספר מורה, שיהיה אחראי לוודא שישנה תכנית "הפגה פדגוגית" לכל כיתה,

ושהיא קיימת בארון במקלט.

ד. מדבקות "נסרק"

מדבקות שעליהן כתוב "נסרק", תמצאנה בידי הסורקים/מורים בצמוד לאפודי הזיהוי – יונפק ע"י הח"מ למחוזות (גליל של 100 מדבקות לכל בית ספר (עברית/ערבית).

ה. תקשורת בין מקלטים

מומלץ להתקין מערכת אינטרקום בין כל המקלטים (פריט בתקנה 04).

ו. רשימות שמיות למצב של ירי בהפסקה (בלי כל קשר לתרגיל בכיתות, צריכים ללמוד זאת במסגרת היערכות).

(1) **הימצאות רשימות שמיות במקומות הבאים:**

(א) בידי מחנך הכיתה - יש להורות את מחנך הכיתה לקחת איתו את **יומן הנוכחות בהפסקה**.

(ב) בחדר המורים.

(ג) בארון בתוך המקלט/מרחב מוגן.

ז. מערכת כריזה

(1) התקנת רמקול של מערכת הכריזה גם במקלטים.

(2) התקנת מיקרופון במקלט בו משובץ/ת המנהל/ת.

(3) התקנת מיקרופון אל-חוטי.

(4) מגפון נייד בחדר המנהל/ת.

(5) מגפון נייד לרכז הביטחון/מורה במרכז החצר.

ח. טרום לימודים / סוף לימודים

(1) במצב זה התלמידים והסגל נמצאים במעבר בין הכיתה לשער היציאה לרבות מפרצי חנייה של בתי ספר אזוריים.

(2) יש צורך לתרגל את כל התלמידים במצב זה, ולהבהיר להם שהם פועלים עצמאית בהתאם להנחיות הבסיסיות, כאילו הם נמצאים בהפסקה.

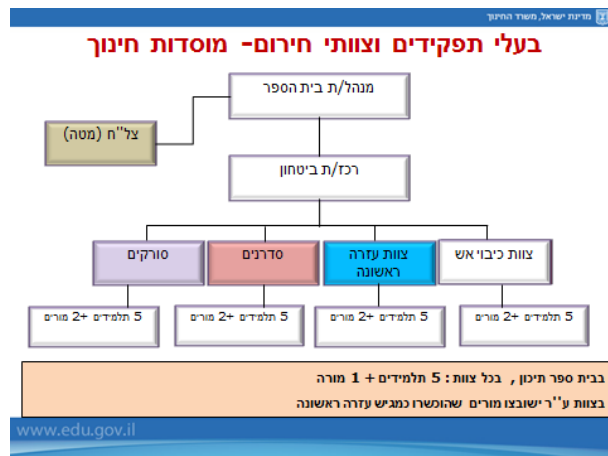
ט. מורים מקצועיים וממלאי מקום

(1) יש לתרגל את כל המורים המקצועיים וממלאי מקום, ולשבץ אותם למקלטים בהתאם לתכנית הבית ספרית.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

הפעלת צוותי חירום בית ספריים (ע"ר, כיבוי, סורקים וסדרנים)

- (1) תדרוך ותרגול צוותי החירום הבית ספריים על ידי רכז הביטחון.
- (2) צוות עזרה ראשונה
 - (א) בראש הצוות יהיה מורה (מומלץ שיהיה בעל הכשרה של מגיש עזרה ראשונה) ותלמידים מהשכבה הגבוהה של אותו בית ספר.
 - (ב) יבוצע תרגול הצוות לאופן נשיאת פצוע.
 - (ג) יינתן הסבר לצוות על מיקום ציוד העזרה הראשונה, האלונקה ואפודי הזיהוי.
 - (ד) מומלץ לשלב תלמידים המתנדבים במד"א.
 - (ה) שלב זה יבוצע לאחר בדיקת נוכחות התלמידים, ולפני ביצוע פעילות ההפגה הפדגוגית במקלט.
- (2) צוות כיבוי
 - (א) בראש הצוות יהיה מורה (מומלץ שיהיה מי שקיבל הכשרה מאיש כיבוי) ותלמידים מהשכבה הגבוהה של אותו בית ספר.
 - (ב) מומלץ שצוות הכיבוי יקבל הכשרה מקצועית מקצין כיבוי.
 - (ג) תיאום יבוצע על ידי קב"ט מוס"ח רשותי מול תחנת כיבוי מקומית/אזורית.
 - (ד) שלב זה יבוצע לאחר בדיקת נוכחות התלמידים, ולפני ביצוע הפעילות הפדגוגית במקלט.
- (3) צוות סורקים
 - (א) בראש הצוות יהיה מורה, שירכז את דיווח התלמידים, והעברתו להנהלת בית הספר, ובצוות יהיו תלמידים מהשכבה הגבוהה של אותו בית ספר.
 - (ב) באחריות רכז הביטחון לוודא הימצאות **מדבקות**, שעליהן כתוב **נסרק**, ושתמצאנה בצמוד לאפודי הזיהוי.
 - (ג) באחריות רכז הביטחון לתדרך ולתרגל את אנשי הצוות בביצוע משימות הסריקה.
 - (ד) מינוי תלמיד שישמש כ"רץ" למנהל המוסד ולרכז הביטחון ויסייע להם במילוי תפקידם.
 - (ה) הצוות יתגבר את צוות הסדרנים לאחר שיסיים את תפקידו.
- (4) צוות סדרנים
 - (א) בראש הצוות יהיה מורה ותלמידים מהשכבה הגבוהה של אותו בית ספר.
 - (ב) תדרוך ותרגול הצוות במשימות המיועדות לו.
 - (ג) תרגול הצוות בהכוונת התלמידים למקלטים / מרחבים מוגנים ובכניסה למקלטים.
 - (ד) מינוי תלמיד, שישמש כ"רץ" למנהל המוסד ולרכז הביטחון, ויסייע להם במילוי תפקידם.
 - (ה) הצוות יתגבר בצוות הסורקים לאחר שיסיים את תפקידו.
- (5) ארגון הצוותים ע"פ חוזר מנכ"ל שע"ח

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום
נספח - ג'

שחרור תלמידים מהמוסד החינוכי הביתה במצבי חירום - נוהל

(נוהל ארעי)

1. קבלת הנחיות/אישור מגורמי הביטחון / קב"ט מוס"ח רשותי להפסקת הלימודים ושחרור התלמידים הביתה
2. הפעלת הצל"ח הבית ספרי באופן מידי.
3. יצירת קשר טלפוני עם ההורים, ומסירת נוסח הודעת גורמי הביטחון, ובקשה להגיע למוסד החינוכי.
4. התייצבות ההורים במוסד החינוכי והזדהות בפני המורה האחראי לשחרור התלמידים הביתה.
5. מסירת התלמיד להורה או לנציג המשפחה, שנשלח באישור ההורים.
6. ניהול רישום ומעקב, שם ההורה/הבוגר שלקח את הילד על ידי המחנך/מורה, שהוגדר על ידי המנהל, ודיווח לרשות המקומית בעיתוי שייקבע ע"י הרשות המקומית.
7. **בתי ספר תיכוניים :**
 - א. ניתן לקבל את אישור ההורים לשחרור התלמידים עצמאית הביתה (יש לשקול לפי חומרת המצב)
 - ב. שחרור תלמידי תיכון יכלול גם רישום מסודר של התלמידים שהתפנו באמצעות רכבים פרטיים.
 - ג. תלמידים המבקשים להתפנות רגלית, רק לאחר קבלת הנחיות גורמי הביטחון באשר לצירי ואזורי פינוי בטוחים.
8. **במצב של ירי טילים מתמשך**
 - א) בכל מהלך שחרור התלמידים הביתה הם יימצאו בתוך מרחב מוגן עד לקבלתם על ידי ההורים.
 - ב) יש להיערך לשהייה ממושכת במקלטים / שטחי כינוס ופעילות הפגה.
 - ג) במידה והורה מגיע, ימתין עם ילדו במרחב המוגן הבית ספרי עד חלוף הסכנה.
9. **הסעות - יש לנהל רישום, ולדווח בסוף הנסיעה למנהל/צל"ח הבית ספרי.**
 - א. תלמידים המגיעים למוסד החינוכי בהסעות מאורגנות (מועצות אזוריות, חינוך מיוחד) יוסעו חזרה הביתה בהסעות מאורגנות רק לאחר שנבדק שיש מי שיקבל אותם בבית - **באחריות הצל"ח הבית ספרי.**
 - ב. תיאום ההסעות יתנהל מול הרשות המקומית/צוות החירום היישובי (צח"י) הרלוונטי לקליטת התלמידים עד לבית הוריו/מבוגר אחראי- לצורך כך, להכין את מסד הנתונים.
 - ג. כל הסעה תלווה על ידי מבוגר אחראי אחד לפחות.
 - ד. ההסעה תעצור קרוב ככל האפשר לבתים, ולוודא שהתלמיד התקבל על ידי מבוגר אחראי בבית.
10. סגל ההוראה לא יעזוב את בית הספר עד לשחרור אחרון התלמידים.
11. תשומת לב למורים שיאלצו לעזוב את בית הספר לצורך קליטת ילדיהם ממוסדות חינוך אחרים (היערכות בצל"ח בהתאם).
12. עדכון הרשות המקומית להמשך טיפול בילדים שהוריהם/קרוב משפחה לא אסף אותם.

16

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

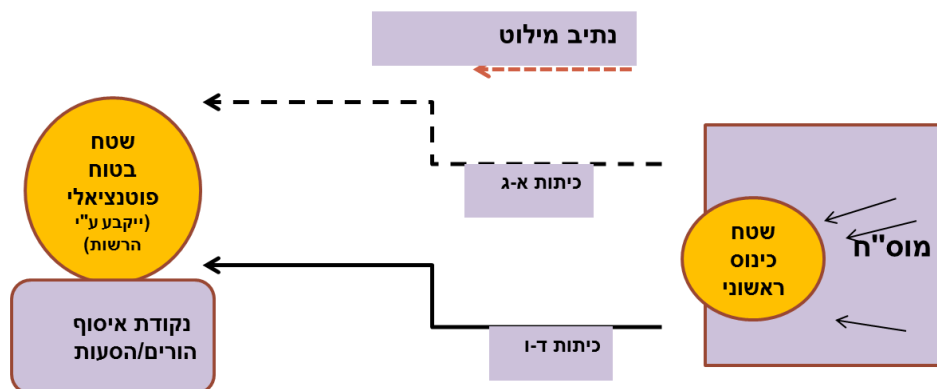
שחרור תלמידים מהמוסד החינוכי הביתה בסכנת חיים מידית - נוהל

(נוהל ארעי)

בהינתן מצב של סכנת חיים מידית יעשה פינוי מאורגן של המוסד החינוכי למקום בטוח/שהייה/כינוס ולשם יגיעו ההורים/מבוגר קרוב לקחת את הילדים.

1. יציאה מהירה וזהירה מתוך הכיתות/מתחם ביה"ס לשטח כינוס ראשוני בתוך המוסד החינוכי או בסמוך לו.
2. תדרוך והנחיות המנהל לסגל בית הספר והתלמידים באמצעות מערכת הכריזה.
3. חלוקה וארגון סדר התנועה לפי כיתות ומסגרות לכיוון השטח הבטוח שמחוץ לטווח הסכנה בהובלה של סגלי ההוראה.
4. שליחת צוות הסורקים מהיר לוודא שלא נשכח/נעדר אף אחד תלמידים וסגלי הוראה.
5. דיווח למנהל או סגנו.
6. מילוט לכיוון שטח ההתכנסות הבטוח שנקבע מראש/ אד-הוק ע"י הרשות/מ"י.
7. דיווח סטאטוס לקב"ט מוס"ח/גורמי הרשות המקומית/לגורם הביטחוני בשטח.
8. **לשם כך, יש להיערך ולתכנן מראש :**
 - א. נתיבי המילוט לתנועה רגלית למס' נקודות מילוט פוטנציאלי מחוץ לבית הספר.
 - ב. שטח כינוס ראשוני בתוך המוסד או בסמוך לו.
 - ג. שטח התכנסות בטוח פוטנציאלי ע"י קב"ט הרשות בתיאום עם המשטרה.
 - ד. לכל כיתה יוגדר מורה מוביל ומורה סוגר.
 - ה. נתיבי המילוט צריכים להיות מוכרים מראש ומתורגלים ע"י סגל ההוראה.
9. **התכנון באחריות קב"ט המוס"ח יחד מנהל בית הספר ותחנת המשטרה המקומית.**
10. באחריות המנהל ורכז הביטחון להכין מרשם מילוט שיאושר ע"י הקב"ט מפקד תחנת המשטרה המקומית:

תרשים גנרי לתכנון

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

נספח - ד'

שימוש דו-תכליתי במקלטים

1. משרד החינוך, בתיאום ובכפוף להנחיות פיקוד העורף, מתיר שימוש דו-תכליתי במקלטי המוסד החינוכי במטרה לאפשר שימוש בהם גם לצרכים פדגוגיים וחברתיים, ועל ידי כך לשפר את תחזוקת המקלט באופן שוטף.
2. יש לזכור כי התפקיד העיקרי של המקלט - הוא לספק הגנה, וכל שימוש אחר - הוא שימוש משני. לפיכך, אין להביא לכך שפעילות כלשהי **תסתור או תפריע** לייעודו של המקלט.
3. קיימת הבנה כי בחלק ממוסדות החינוך, **המתפתחים/הצומחים**, הברירה היחידה לאפשר מענה לפעילות חינוכית נוספת **הוא המקלט**, אך יחד עם זאת צריך לקחת בחשבון **הנחות יסוד לשימוש במקלט דו-תכליתי**:
 - א. **חוק התגוננות אזרחית**: המקלט נבנה לפי חוק ההתגוננות האזרחית, ומיועד בראש ובראשונה למלא את צורכי הביטחון וההגנה. לכן, כל שימוש בו מותנה בהסכמת הגופים המופקדים על ההגנה האזרחית: **פיקוד העורף והרשות המקומית**.
 - ב. **חוק הג'א מסמיך את הרשויות המקומיות** להעניק טופס אישור לשימוש דו-תכליתי במקלט (ראה טופס בהמשך).
 - ג. חל איסור שימוש במקלט / מרחב מוגן תקני **ככיתת אם**.
 - ד. חל איסור לעשות כל שינוי פנימי במקלט (מחיצות, חיפויים וכדומה).
 - ה. חל איסור מוחלט להשתמש במקלט כמחסן ציוד.
 - ו. חל איסור לאחסן במקלט חומרים דליקים, רעילים או נפיצים.
 - ז. חל איסור לפגוע במקלט או במרכיבי מיגון שבו (קירות, דלת, חלון וכדומה) לצורך התאמתו לשימוש דו-תכליתי.
 - ח. **חל איסור להציב במקלט ריהוט, ציוד כבד וכדומה, שאין יכולת לפנותם אלא על ידי אנשי מקצועי וסבלים**:
 - 1) **ציוד וריהוט חריג בהיבטי משקל וגודל** - כדוגמת פסנתר כנף, כספת וכו'.
 - 2) **ארונות אחסון וגניזה**.
 - 3) **ספריות בהן מותקנות** כונניות ספרים במרכז המקלט.
 - 4) **חדר נושר** בו מותקנים מכשירים, שלא ניתנים לפירוק אלא על ידי חברה מקצועית.
 - 5) **מעבדה המחייבת** מיתקן שולחנות ותשתית, שאינה ניתנה לפירוק אלא על ידי חברה מקצועית.
4. **לאילו מטרות מותר להשתמש במקלט כדו-תכליתי?**
 - א. **הפעילות המתאימה לשימוש דו-תכליתי במקלט, לדוגמה**:
 - 1) כיתת ספח עם ריהוט בסיסי (שולחן וכיסא לתלמיד).
 - 2) פעילות חוגים אחרי שעות הלימודים עם ציוד ואביזרים הניתנים לפינוי מהיר.
 - 3) פעילות תרבותית וחברתית של הרשות (מועדון תנועות נוער, קשישים וכדומה).
 - 4) בית כנסת / בית מדרש עם ריהוט קל.
 - 5) משחקה לילדים וטניס שולחן.
 - 6) ועוד...

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

5. מהם הכללים והתנאים להפעלת מקלט כמקלט דו-תכליתי?
- א. השימושים יותנו באפשרות החזרת המקום למקלט בשעת חירום, ובהקפדה על שמירת תקינות המקלט.
 - ב. המקלט צריך להיות יבש תמיד, מאוורר כראוי, פטור מריחות ובעל ריהוט, הניתן לפינוי מהיר.
 - ג. הציוד **הקבוע והרהיטים** לא יתפסו יותר מ- **20% משטח המקלט**.
 - ד. **תכנית פינוי** - הציוד והריהוט יפונו **תוך 4 שעות** מהכרזת מצב הכן / היערכות לשע"ח על פי תכנית פינוי, שתיקבע מראש על ידי מנהל המוסד והרשות המקומית.
 - ה. המקלט יצוייד בציוד לחירום על פי תקנות הג"א וחוזר מנכ"ל שע"ח משרד החינוך, ויאוחסן במקום נעול ושמור.
 - ו. חובה להתקין תאורת חירום.
 - ז. אישור בתוקף של הרשות המקומית לשימוש דו-תכליתי במקלט אשר ימצא אצל רכז הביטחון הבית ספרי.
 - ח. **שימוש במרחב מוגן תקני**, המוגדר והמתוכנן בפרוגרמה מלכתחילה לשימוש דו-תכליתי בחדרי ספח או עבור שימוש אחר כדוגמת חדר מורים וכדומה.
6. **פינוי הציוד והריהוט** * כל מנהל מוסד חינוכי יתכן מראש את שיטת הפינוי לצורך קבלת האישור על פי הכללים הבאים:
- א. **מי מפנה** * לקבוע אחראי לפינוי וצוות לפינוי (מבוגרים ותלמידים) בהתאם לכובד ומשקל הציוד.
 - ב. **לאן מפנים** * לקבוע מקום אליו יפונה הציוד.
7. **דגשים למרחבים מוגנים בגני הילדים**
- א. בחלק מגני ילדים המרחב המוגן משמש **כמחסן**.
 - ב. נדרש לקחת בחשבון שמנהלת הגן וצוותה יצטרכו סיוע חיצוני לפינוי הגן, ולתת את הדעת לכך ברשות המקומית, ולהגדיר זאת מראש.
 - ג. מומלץ לרשויות **לתקצב מחסן חיצוני** על מנת לעמוד בהוראות, ולא להעמיד את הגנת פני מבוכה ואי מילוי הוראות החוק.
- **לתשומת לב הרשויות!!** ניתן להסתייע בתקנת סיוע 04 של אגף הביטחון / משרד החינוך.
8. **אחזקת המקלטים** - באחריות מלאה של הרשות המקומית ע"פ חוק הג"א - סעיף 10א. תקציב הג"א.
9. פיקוד העורף רשאי בטל או לצמצם רישיון כללי לגבי מקלט ספציפי, וכן לאסור השימוש במקלט.
10. רצ"ב פורמט/טופס אישור לשימוש דו תכליתי במקלט בכפוף לחוק הג"א.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

סמל
הרשות המקומית

אישור שימוש דו-תכליתי במקלט מוסדות חינוך

1. הריני מאשר/ת שימוש דו-תכליתי במקלט:

לשימוש דו תכליתי:

2. שם המוסד החינוכי:

3. סמל מוסד:

4. תוקף האישור על פי המוגדר בחוק ל- 3 שנים ובכפוף לתנאים והנחיות פקע"ר והרשות המקומית החל מהתאריך _____.

שם _____ תפקיד _____ רשות מקומית _____

(ע"פ תקנות הג"א יש לתלות טופס זה במקלט/מרחב מוגן תקני ולשמור עותק בתיק הביטחון המוסדי)

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום
נספח - ה'

מערכות אוורור וסינון

א. ייעוד המערכת

- 1) בבניית מרחב מוגן בבית ספר חדש, או בתוספת בנייה, חובה על פי הנחיות פיקוד העורף להתקין מערכת סינון מרכזית. לעומת זאת, במקלטים/ במרחבי מיגון בבתי ספר קיימים, פיקוד העורף ממליץ להתקין מערכת **אוורור וסינון (מיגון קולקטיבי)**.
- 2) מערכת אוורור וסינון אוויר המותקנת במרחב המוגן מיועדת **לאספקת אוויר לנשימה** ובו בזמן נותנת מענה גם מפני חדירת הדף. בכך מאפשרת **שהיה ממושכת** ובלתי מוגבלת בזמן במרחב המוגן בחירום. מסנן האב"כ מיועד למענה לאירועים בלתי קונבנציונאליים בלבד.
- 3) **הקמת מחיצות** - רצ"ב הנחיות ומפרט פקע"ר לבניית מחיצות מסביב למערכת לצורך שמירה על שלמותה אופן ההתקנה של המערכות ושל המחיצות או של הארון יאפשרו גישה נוחה למערכות לצורך הפעלה תקינה ותחזוקה שוטפת של המערכות – התקנת המחיצות באחריות הרשות המקומית

ב. הנחיות תפעול, בטיחות ואחזקה של המערכת

1) בדיקה תקופתית

- א) במקומות שמותקנת בהם מערכת אוורור וסינון יש לוודא שקיים אחראי על אחזקת המערכת בשגרה על פי הוראות היצרן ואדם הממונה על הפעלת המערכת בשעת חירום.
- ב) על אחראי האחזקה בבית הספר לבצע בדיקה תקופתית למערכת כל 3 חודשים על פי הוראות היצרן.
- ג) **לשירות ושאלות** יש לפנות לחברה המתקינה (תעשיות בית אל בע"מ/ תעשיות שלבי בע"מ).
- ד) על כל תקלה במערכת יש לדווח לקב"ט מוסדות החינוך הרשותי.
- ה) הערה : בחלק מן רשויות מקומיות נקבע חוזה אחזקה סדור מול החברה שנותן מענה שוטף

2) **הנחיות בטיחות**

- ו) יש להפעיל את המערכת אך ורק רק במצבי חירום, על פי ההוראות המקצועיות.
- ז) **יש לוודא שהרשות המקומית הקימה מחיצה כדי למנוע אפשרות גישה של ילדים למערכת. כפי שהוגדר לעיל**
- ח) אסור להניח חפצים וציוד כלשהו על מערכת הסינון.
- ט) יש להשגיח על התלמידים ולאסור עליהם לגעת במערכת.
- 3) יש לבצע רענון ותרגול בסיוע קב"ט מוס"ח וצפייה בסרטון הפעלת מערכת סינון

וקישור לסרטון הדרכה - לחץ כאן

- 4) רצ"ב דף הנחיות שנדרש לתלות ליד כל מערכת במוסד החינוכי

פלקט הנחיות -
pdf. (7) 04-08-2014

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום
נספח - ו'
הוראות בטיחות

מפגעים בחצר המוסד החינוכי

1. יש לסרוק **זמן קצר** לפני התרגיל את מרחב בית הספר ונתיבי הגישה למרחבים המוגנים, ולסלק ממנו את המפגעים הבטיחותיים.
2. **נגישות לתלמידים צרכים מיוחדים** – ניתוח נתיבי הנגישות למרחבים המוגנים לבל יהוו מכשול ותקלה.
3. יש לקבוע תכנית לפיזור המורים בחצר בית הספר - בנקודות תורפה בטיחותיות ובפתחים/מקומות העלולים להיות "**צוואר בקבוק**" בכדי למנוע צפיפות ודחיפות בקרב התלמידים בזמן הכניסה למרחבים המוגנים.

תירגול כיבוי שריפה על ידי צוות כיבוי אך ורק בתרגיל המשולב

1. תחום הבטיחות באש באחריות אנשי כב"ה.
2. שטח התרגול של כיבוי שריפה על ידי שירותי הכבאות יהיה מחוץ לשטח בית הספר, או בנקודה מרוחקת בחצר מכל חומר דליק. שטח התרגול יתוחם כך שלא תתאפשר גישה לתלמידים וסקרנים.
3. תרגול כיבוי שריפה על ידי צוות הכיבוי בבית הספר שהוכשרו לכך, יתקיים בחצר בית הספר הרחק מחומרים דליקים, ולאחר שהשטח הוכשר לכך.
4. יש להקפיד להרחיק את מקום התירגול ממכלי דלק תת קרקעיים, על קרקעיים ומכלי גז.
5. יש לנקש עשבים, ולתחם את שטח השריפה.
6. לקראת תרגול כיבוי האש, יוכן מבעוד מועד ציוד כיבוי אש מספיק לגודל השריפה המתורגלת.
7. בזמן תרגול כיבוי אש ימצא מורה אחראי בנקודת התרגיל, וישגיח על פעולות התלמידים.
8. יש לסמן את מידת התקרבות התלמידים למקום האש בזמן ביצוע כיבוי השריפה (הסימון יעשה באחריות המורה האחראי, ובהתאם להנחיות שירותי הכיבוי).
9. בכיבוי השריפה יש להתחשב בכיוון הרוח.

תרגול פינוי "פצועים"

1. תלמידים שנקבעו כ"פצועים", יפנו על אלונקות, כשהם קשורים ברצועות תקניות לאלונקה, והנשיאה תיעשה על ידי תלמידים חזקים, המסוגלים לשאת את משקל האלונקה, והתלמיד ה"פצוע" שעליה.
2. יש לתדרך ולתרגל את נשיאת האלונקה ע"י אותם תלמידים שיתרגלו בזמן התרגיל (אסור לשנות).
3. בכל מהלך נשיאת האלונקה על ידי התלמידים, יתלווה מורה **בצמוד** לאלונקה להשיח ולסייע לתלמידים לכשיידרש.
4. נשיאת האלונקה תהיה כך שרגלי ה"פצוע" תהיינה לכיוון ההליכה.

22

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום

5. חל איסור מוחלט לשאת אלונקות במדרגות.
6. בעת הפינוי על גבי האלונקות יש להקפיד על הליכה מסודרת ויציבה על מנת למנוע נפילת התלמיד מהאלונקה.

פינוי בסולם הידראולי

1. חל איסור מוחלט בשימוש סולם הידראולי ובכל סולם אחר בתרגיל לתלמידים וסגלי הוראה.

תרגיל משולב

1. בתרגילים המשולבים, הנערכים בשילוב עם פקע"ר, משטרת ישראל, מד"א, שירותי הכיבוי והרשות המקומית, יש להיערך לנושא מבחינה בטיחותית תחת הנחיות של מחוז פקע"ר.
2. לתרגיל ימונה ק. בטיחות מטעם פקע"ר שירכז את כלל ההוראות והתדרוך מול כל הגורמים לרבות הממונה בטיחות מטעם המנהל בית הספר.
3. לפני כל תרגיל במוסדות חינוך יש לערוך פגישה בין כל הגורמים הנוגעים והמשתתפים בתרגיל, ובנוכחות יועץ הבטיחות של משרד החינוך.
4. הנהלת בית הספר תיידע את הורי התלמידים המשתתפים באופן מעשי בתרגיל המשולב על מהות התרגיל, אופן ביצועו והמשתתפים בו ותקבל את הסכמתם בכתב.
5. לאחר גיבוש מהלך התרגיל והנחיות פעולה, יש לקבוע בעלי תפקידים בקרב התלמידים והמורים, ולבצע תירגול מוקדם בשלבים ומלא.
6. בתרגיל המוקדם יושם דגש על הפעולות של בעלי התפקידים בתרגיל המתוכנן.
6. בעלי תפקידים ותלמידים, שלא השתתפו בתירגול המוקדם, לא יורשו להשתתף בתרגיל עצמו.

מערכות אוורור וסינון

1. יש להפעיל את המערכת אך ורק רק במצבי חירום, על פי ההוראות המקצועיות.
2. יש לוודא שהרשות המקומית הקימה מחיצה כדי למנוע אפשרות גישה של ילדים למערכת.
3. אסור להניח חפצים וציוד כלשהו על מערכת הסינון.
4. יש להשגיח על התלמידים ולאסור עליהם לגעת במערכת.

מזג אויר גשום וסוער בזמן התרגיל

1. במידה ויהיה מזג אויר סוער, אשר לא יאפשר יציאת הילדים למרחבים המוגנים שמחוץ מחוץ למבנה בית הספר/הגן, יתורגלו הילדים מחוץ לכיתות אבל בתוך מבנה בית הספר/הגן.
2. באם ירדת הגשם אינה רצופה, ומאפשרת יציאת הילדים למרחב המוגן אל מחוץ למבנה בית הספר/הגן הילדים, ניתן לדחות את מועד ביצוע התרגיל גם בחצי שעה עד להיווצרות חלון זמן לפחות 10 דקות ללא גשם.
3. לאחר כ- 10 דקות חזרה לכיתה/הגן, וביצוע הפעלה של תכנית "הפגה פדגוגית".
4. בכל מקרה, יש להפעיל שיקול דעת וההחלטות תיקבענה על ידי קב"ט מוס"ח רשות בהתייעצות עם מנהל בית הספר וכל מקרה, ייבחן לגופו ברמת הרשות המקומי

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
מנהל אגף היערכות לשעת חירום